

Делія Стейнберг

ІГРИ МАЙЇ

Делія Стейнберг Гусман Ігри Майї

предоставлено правообладателем

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22037461

Делія Стейнберг «Ігри Майї». Літературно-художнє видання:

Культурна Асоціація «Новий Акрополь»; Київ; 2012

ISBN 978-966-97200-0-9

Аннотація

«Ігри Майї» – невелика й лаконічна в суто філософічному сенсі, але нескладна і приступна книга.

Ця книга прислужиться читачеві для «грання в Життя», допоможе уникнути зайвих страждань і поставити собі природні, найголовніші питання, що, як ми вже казали, линуць у Небо, мов дим прадавніх кадил, мов тисячолітня молитва, повторювана новими устами саме в той час, коли Світ спраглий Віри, Щирості та Життерадісності.

Содержание

Передмова	4
Передмова до 3-го видання	6
Вступне слово	8
Гра	10
Самотність	14
Життя і смерть	19
Камені	23
Рослини	27
Тварини	32
Людина	39
Природа	45
Кінець ознакомительного фрагмента.	49

Делія Стейнберг Ігри Майї

Передмова

Якщо сягнути углиб нашого знання минувшини, то ми неодмінно спіткаємо Людину з природним філософічним зачудуванням довколишньою природою і самою собою. Її запитання линуть у небо, як дим кадил. Вони породжені племенистим вогнем і спонукувані негативним геотропізмом, притаманним духовості свого онтологічного предка.

Пильно роззирнувшись довкола, людина розуміє минуцність усього сущого. І хоча запитання тануть у тайні, а людина не дістає конкретної відповіді, вона певна, що пробуває і пробуватиме поза грою різнобарвних скелець у калейдоскопі явлених нам речей.

Таким чином виникає гральний аспект життя, в якому все має значення і водночас його позбавлене. Відчуття цієї метафізичної невисначальності стало спонукою до написання поетичної і щирої книги – «Ігри Майї».

З огляду на те, що автором є моя учениця на шляхах Філософії, мені не личить співати їй хвалу, але надзвичайно важко говорити про такі незглибимі речі так просто й доступно, як то зробила Делія Стейнберг Гусман. Вона випи-

сала для замороженого читача не просто слова, а сходинки, які приведуть його, мов у дитячому танку, до радості відчуження Життя і Природи не як ворожих, а як прихильних до себе, що їх Бог поставив на нашому шляху, аби пробудити нашу свідомість.

Розмаїття тем складають одне ціле, що надає жвавості композиції книги. Але автора ніколи не полишає оптимізм, і на великій шахівниці реальності рухаються туди-сюди фігурки у великій грі Майї, в якій важливо не виграти, а грати. Щоб почуватися живущим і набувати досвідчення.

Власне, «Ігри Майї» – невелика й лаконічна в суто філософічному сенсі, але нескладна і приступна книга.

Ця книга прислужиться читачеві для «грання в Життя», допоможе уникнути зайвих страждань і поставити собі природні, найголовніші питання, що, як ми вже казали, линуть у Небо, мов дим прадавніх кадил, мов тисячолітня молитва, повторювана новими устами саме в той час, коли Світ спраглий Віри, Щирості та Життєрадісності.

*Професор Доктор Хорхе Анхель Ліврага Ріцці,
Кавалер Хреста Паризької Академії Мистецтв, Наук і
Красного Письменства*

Передмова до 3-го видання

Як то було мовлено в передмові до першого видання, світ спраглий віри, щирості та життєрадісності. І нині, п'ятдесят років по тому, ці ідеї лишаються для нас злободенними. Так само насущні й ідеї, що лежать в основі «Ігор Майї».

МАЙЯ – вікодавня ласкава богиня – і досі щодень обдаровує нас ілюзіями. Лихо нам, якщо ми полишаємо цю гру, перестаємо почуватися дітьми, не ловимо більше метелика, що випурхує з наших рук і здається невловним, але він веде нас від дерева до дерева, заводячи далі й далі в цей зачарований плодоносний ліс, на який ми маємо перетворити своє життя. Ми не можемо відмовитися від гонитви за ілюзіями, інакше на нас неминуче чекає старість, інакше наша спина згорбиться, а очі наші назавжди затуманяться.

Бо тоді ми направду постаріємо.

З МАЙЄЮ ми вчимося снити життям і жити снами. Сягаємо висот інтелекту та можуть уяви. Виповнюємо душу любов'ю до всього створеного для нас, що ми не завжди можемо поцінувати. З нею ми налаштуємося на гармонійне бриніння Всесвіту і душею зрозуміємо його одвічну мелодію.

Автор зауважує, що часом МАЙЯ затуляє нам очі. Ця корисна книга допоможе відгорнути оманливу запону, що затуляє нам очі і туманить розум. Велика Вчителька Природа

вказує вірний шлях поміж пасток і помилок. «Ігри Майї» – наш найкращий дороговказ, аби ми не збилися на манівці.

МАЙЯ грає з нами, а ми даємося на підмову, бо людина – це істота, що грається. МАЙЯ грає з людьми, з нашими сумнівами та безпорадністю...

Вдумливе читання «Ігор Майї» може допомогти урадити різні проблеми і сумніви. Її Філософія, екстрагована з найдавніших джерел, вічна, як вічний вибір та грання людини.

Нині, по п'ятнадцяти роках, професор Делія Стейнберг Гусман очолює Міжнародну Організацію «Новий Акрополь» – культурологічну ідеалістичну асоціацію гуманістичного спрямування, засадами і метою діяльності та студій котрої є Філософія класичного зразка. Завдяки Делії Стейнберг Гусман ми маємо в руках цю філософську перлину, котра, як писала у передмові до другого видання професор Марія Долорес Фернандес Фігарес, «сповнена оптимізму та життєствердження», що завжди на часі. МАЙЯ веде свою гру від початку Часів і вчить нас такої важливої речі, як грання. Гратися. Вкладати в це всю свою душу. Бути дитиною. Відшукати шлях поза замкненими дверима.

Жити серед ілюзій по правді, жити напруго, не боятися ризику і тішитися життям...

Антоніо Альсіна.

Мадрид, лютий 1995 р.

Вступне слово

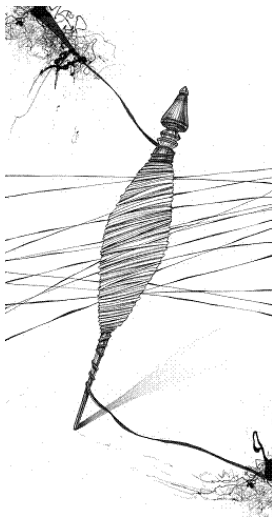
Наймення цього вікодавнього східного божества означає «ілюзія». Це суцільна запона, котрою Природа вкриває все, щоб ми, люди, не могли віднайти її приховані закони. Відтак краса Майї та її численні ігри вводять в оману, спокушують і допомагають звікувати, як нам належить.

Ілюзія грається з нашими відчуттями, а ми беремо до певної міри свідому участь у цій грі. Не можна сказати, що ілюзія не існує, адже ми її відчуваємо. Ігри ілюзії засновані на певних, але нетривких речах. Це істини, які живуть не довше за бульбашку, не довше за ілюзію. Тим не менш, принаймо, в нашому невіданні, рацію цим дочасним істинам.

Віддаючи наші сили і покладаючи великі надії на ігри Майї, ми немов пізнаємо страждання. Усе, чого ми прагнемо, тікає нам крізь пальці, тож ми стаємо сліпими й не бачимо іншого – тривкішого, надійнішого, нетліннішого. Чому ми граємося? Чому беззастережно приймаємо ілюзію Майї? Щоб відповісти на це запитання, треба напевне знати, чому грається дитина. Дитина грається, хоча й знає про облудність своєї гри. Але їй потрібні експерименти, випробування своїх сил, аби підготуватися до іншої, більшої гри, якою є саме життя. Ми, люди, завжди лишаємося почасти дітьми. Не будучи певними того, яка доля на нас чекає, ми граємось упродовж життя, намагаючись довести самим собі, що здатні чогось

ДОМОГТИСЯ.

Всі ми – учасники «Ігор Майї»...

Гра

Жив собі якось вельми розважливий хлопчик, котрий неабияк співчував іншим дітям, що гаяли час за гранням. Цей хлопчик завважив, що ляльки, машинки, маски та інші іграшки позбавлені реальності й вартості для старших людей. Отож він не захотів бути маленьким і вирішив відкинути ці облуди. Тим часом як усі дітлахи гралися, наш герой усамітнювався і болів душею, спостерігаючи, як його бідолашні товариші розважалися, гуляючи і шукаючи уявних пригод. Самотній хлопчик шукав розраду в лектурі, але невдовзі постеріг, що і в книжках переважають фантазії та вигадки. Відтак він почав споглядати природу, і з жахом упевнився, що й природа гралася, ошукуючи світлом і тінями, формами і запахами...

У пошуках відповіді хлопчик подався до своїх товаришів, що гралися.

– Чому ви граєтеся? Хіба ви не розумієте, що ваші іграшки облуда і що вони вам не прислужаться в реальному житті?

– Ми граємося в дорослих.

– Але ж ваші машинки не такі, як у дорослих... Вони не їздять вулицями. А ваші ляльки – це не справжні діти.

– Та ми це знаємо. Але, граючись цими маленькими автомобілями і цими ляльками, ми вчимося того, що робитимемо, ставши дорослими чоловіками й жінками. Тоді нас не

лякатимуть ані діти, яких ми матимемо, ані авта, які нам доведеться водити.

– Отже, ви знаєте, що граєтеся з ілюзіями?

– Звісно, знаємо, але не думаємо про це. Якби ми не забували, що це лиш іграшки, ми просто не змогли б гратися. Але ми мусимо гратися, мусимо випробовувати себе в тому, що нам доведеться робити навсправжки завтра. Тому ми з головою поринаємо в нашу гру і тішимося нею, як реальністю.

Самотній хлопчик повернувся до припочатку і, розкинувши розумом, зрозумів причину своєї безмежної печалі. Щастя не завжди полягає в знанні та усвідомленні всіх істин.

Жив собі якимось чоловік, котрого всі називали філософом. Він був не такий, як інші, не переймався тим, що інші, а навпаки, цурався щоденних клопотів так званих нормальних людей. Філософ розумівся в житті і смерті, добрі і злі, в долі та її законах, і все було для нього марнотою.

Тимчасом як люди метушилися, мов працьовиті мурашки, наш філософ усамітнювався в роздумах, не мавши певності ні в почуттях, ні в думках, ні в будь-чийх намірах.

Він спостерігав за іншими з іронічним осміхом. Невже вони не розуміють, що беруть участь у великій грі життя? Невже вони не завважають, що всі їхні зусилля марні, адже доля людства вже написана на небесах? Хіба можна страждати і сміятися, жадати і бажати, не здаючи собі справи в тому, що ніщо не варте ані усміху, ані плачу, ані бажання, ані пристрасті? Їжа для «філософа» була доконечністю, спання

– потребою тіла, кохання – недозрілістю та браком самодостатності. Читання – звичайнісіньке марнування часу; діяння – щось необов’язкове. Але, попри всю свою філософію, він не міг уникнути страждання. Цим він уподібнювався до всіх інших...

Річ у тім, що Майя та її ігри – це теж закон життя. Одна річ знати її пастки, і зовсім інша – прагнути їх уникнути. Пізнати гру Майї означає усвідомленість. Уникнути ігор Майї означає бути на голову вищим від простого філософа. Це означає сягнути Бога, вийти за рамки суто людських, найпростіших потреб.

Доки ми пробуємо на сучасному етапі еволюції, доки нас невідступно супроводить Майя. Вона намагається не тільки ввести нас в оману, а й уприємнити запонами й усмішками важкі випробу, які нам судилися, якщо ми справді прагнемо сягнути висот. У Майї більше спочуття, ніж злостивості, більше бажання допомогти, ніж зашкодити. Людина помічає це і вдячна Природі за намагання зробити милішим наше життя на землі.

Вся річ у тому, щоб гратися, не забуваючи, що це грання. Готуватися до того часу, коли ми «станемо дорослими», коли вже не потребуватимемо ані іграшок, ані опертя для нашого розвитку. А тим часом маємо змиритися зі своєю дитячою природою і прагнути вдосконалення. Побіля Майї, в її іграх і під її наглядом, з її чарами та її пастками, з розумінням скороминушості життя і новим важливим досвідченням. Знан-

ня уприємнє життя. Усвідомивши все це, ігри Майї стають для нас квінтесенцією життя.

Нараз мені пригадалося, як, будши маленькою, мене гнітила сіра повсякденність і я не раз застановлялася над тим, що все життя – це велика гра, велика вистава на сцені існування. Відтак я бавилась, уявляючи себе актрисою, яка мусила якнайкраще зіграти свою роль на очах тисяч глядачів. І я грала цю роль, дбаючи про свій вигляд і жести, погляди і порухи.

У підлітковому віці я відмовилась від ілюзії театру та сцени... Життя було надто серйозною і важливою справою, щоб гратися в нього.

А нині я знову повертаюся до того, чим жила в дитинстві. Все на світі велика гра. Майя, її іграшки, а ми всі – актори. Життя – сцена. Коли опуститься завіса, коли згасне світло, вистава видозміниться, і перед наші очі постане нова містерія. І я не певна, що й там, за лаштунками, не буде Майї, яка чекатиме на нас з новими іграшками для життя у тому іншому, новому світі.

Самотність

У синусоїді існування бувають моменти, які виокремлюються з повсякденності. Це миттєвості життя. Натомість інші лишаються поза видноколом. Це ми називаємо смертю. Насправді, і те, й те є існуванням по цей чи по той бік розподільної лінії. Головне, куди веде ця лінія, – до народження чи до смерті.

Ми і народжуємось, і вмираємо самотні. Байдуже, скільки людей побіля нас у цей час. Насправді ми самотні. І, найімовірніш, ми будемо самотні ціле своє життя. Не тому, що ми не можемо прожити його разом з кимсь, а тому, що ніхто не годен продістатися в нашу душу. Вона самотня з природи.

Збагнути таїну життя і смерті непросто. Якщо смерть, через наше невідання, захоплює нас зненацька, то життя і причина нашої появи на світ не перестають бути майже нерозв'язними проблемами для людського розуму.

Можливо, в якийсь момент наша душа відокремилась від Чогось значно більшого. Вона відокремилась у пошуках нових досвідчень, спонукувана щирим потягом невинної душі до знання. Випавши з небесного лона, вона опинилась на землі – самотня, страшенно самотня. Відтоді вона блукає по землі, – іноді убираючись в матерію, – у пошуках ключа для повернення до свого первісного стану, коли вона не була самотня, бо належала до одноцілого. Цей ключ – Знання. Зна-

ти – це Могти. Настане час, і ми, так само, як відходимо, зможемо повернутися.

Самотність – це найближча подруга Майї. Що самотніше ми відчуваємося, то більше прагнемо прихистку в іграх ілюзії, аби позбутися відчуття внутрішньої тривоги.

Починається нова драма – драма співіснування. Самотні душі прагнуть жити поруч з іншими самотніми душами, хоча їм ніколи посправжньому не порозумітися, адже на кожному познака самотності.

Співіснування витворює різні форми – від простого кохання, що єднає дві істоти, до найскладніших почуттів, властивих певному суспільству, а то й людству. Відтак виникають родини, громади, міста, наукові й культурні осередки, церкви, політичні партії... Це тенета Майї, потрапивши в котрі, людина вважає, що позбулася нарешті самотності. Та що більше вона в них заплутується, то самотнішою стає.

Згідно з Платоном, людина має дві сутності, і це очевидно. Одна з цих сутностей – неподільна і внутрішня. Це самотня душа. Друга – маска, що являє себе світові і прагне, за допомогою різноманітних зв'язків, втекти від самотності.

Ховаючись за маскою, можна грати різні ролі серед інших людей. Відтак виникає дружба, кохання, синівська і батьківська любов, прихильність до всіх людей і тих самих тварин та рослин. На найтонших рівнях любов сягає підхмар'я, і людина навіть здатна відчути і полюбити Бога за довер-

шеність явленого Ним Світу.

Але скільки розчаровань на нас чекає! Розриви дружніх стосунків, любов, що не витримує випробу часом, діти, що зраджують батьків, батьки, що покидають напризволяще своїх дітей, люди, яких не обходять інші... Наука остуджує романтичне зоряне сяйво, а релігії, воюють в ім'я одного і того ж Бога, намагаючись його присвоїти собі. То що робити?

І людина скидає свою осоружну маску й у відчаї замикається в собі, вважаючи, що їй ніколи не позбутися самотності. Аж тут на нас чекає неабияка несподіванка.

Справжнього друга, який завжди з тобою, людина знаходить у своєму власному Я, у внутрішньому естві. Цей друг завжди з нами у стражданні і в radoсах, він спостерігає за нашим життям, не дорікаючи нам, і підбиває нас увиш, завжди увиш, не вимагаючи жодної винагороди.

Що далі, то більша дивина. Після віднайдення цього справжнього друга, батька і брата, все набуває сенсу. Читання, слухання музики, втіха від споглядання природи перестають бути ознаками самотника і відлюдника. Це ознака людини, якій товаришить її справжнє Я.

Відтак взаємини з іншими людьми перестають бути проблемою, бо кожному товаришить його друге Я з тими самими турботами. Тепер можливе порозуміння та спочуття. Хто не здобувся на самопізнання, навряд чи доможеться бодай якогось розуміння інших людей. Пізнай себе, і пізнаєш інших.

Це аж ніяк не означає, що самотності не стане. Це властивість душі. Але самотності можуть єднатися і гратися з опонами Майї упродовж цілого життя. Розділити з кимсь своє горе – це форма єднання. Можливо навіть, що душі шукають єднання, бо вони однаково нещасні, втративши первісний стан, і жадають повернутися туди, де не існує поділу.

Самотність – це вислід поділу. Коли все Єдине, де тоді самотність? Отже, самотність – це відокремлення, роз'єднання, поділ.

Що більше ми ділимося, то більшає самотність, бо ми створили нові часточки, які самотні і відокремлені від інших.

Це теж гра Майї: ділити й ділити, примножувати форми і спонукувати нас робити одне й те саме, переконуючи нас, що кількість є ліками від самотності.

Але кількість не позбавляє самотності. Вона хіба що додає, втрачаючи тим на якості і примножуючи присутності. Слід шукати малого і доброго, глибокого і високого водночас.

Пізнавши гру Майї, ми, можливо, зможемо позбутись ілюзії і розпізнати часточки, яких бракує нашій душі, часточки, які вона втратила, сходячи на землю, і які треба повернути собі, щоб знову стати одноцілим і ніколи більше не почуватися самотнім.

– Ти самотній?

– Так...

– Хочеш бути зі мною?

– Атож...

Відтак вони йдуть удвох, узявшись за руки, злучивши свої тілесні оболони, а тим часом в їхніх очах прозирають подивовані душі, які шукають в іншій істоті своє Я-близнюка, втраченого за первісного поділу.

Життя і смерть

– Яка радість! Яке щастя! Дитина народилася! Наш синок побачив світ!

Так святкують появу на землі нової людини. Усі аж нетямляться перед цим крихітним створінням, яке потребує опікування й пестошів. Поцілунки, дарунки, сльози радості та розчуленості знаменують появу на світ людини.

– Лишенько! Як мені болить душа! Я втратив наймилішу людину!

Так люди оплакують відхід у небуття своїх близьких, поринаючи в темну містерію смерті. Сльози журби, жалоба і розпач означають перехід душі з одного світу до іншого.

Ми рідко замислюємося над тим, звідки ми приходимо народжуючись. І це не релігійне чи філософське питання походження душ. Мова про дещо простіше: якщо ми приходимо на світ, то звідкись же приходимо? Чи не огорне нас сум і чи не будемо ми плакати в тому іншому світі, полишаючи його і прямуючи на землю живих? А що, коли радісне свято для батьків є скорботою для інших, нематеріальних батьків, котрі бачать, як відходить душа, що тільки-тільки була з нами?

А куди ми прямуємо, коли помираємо і полишаємо землю? Якщо ми звідкись ідемо, то, певна річ, кудись прямуємо. У безмірі немає визначених меж. Можливо, тимчасом як на

землі нас оплакують наші рідні, там, куди ми прямуємо, на нас чекають усмішки й сльози нової зустрічі?

Життя і смерть – це дві сторони тієї самої монети: ЖИТ-ТЯ. Пробуваючи тут, ми звідкись прийшли і кудись прямуємо, але ніколи не перестаємо бути.

Те, що люди називають життям, є явленою в матерії душею на цій землі. А те, що люди називають смертю, це та сама душа, яка, звільнившись від матерії, не може лишатися в цьому світі і прямує до іншого.

Земне життя – це царство форми. Саме тут Майя стає сильною і певною себе. Вона грається з життям, вона грається з формами, видозмінює їх і пристосовує, виконуючи своє призначення: якнайбільше матеріального, якнайбільше форм, якнайбільше примноження.

Форми, які виникають у світі Майї, спершу невеличкі. Так ілюзія оберігає новонароджених. Ніхто не може не відчувати спочуття і ніжності до маленької істоти. Немовля, звірятко, рослина, що проростає... Усі вони потребують піклування і ласки. Люди догоджають не тільки своїм діткам, а й звірятам, хоч би якими небезпечними вони стануть згодом. Дорослий тигр – це не те саме, що тигренок. Той лютий і страшний, а дитинча – ласкаве й ніжне. Та й тварини розчулюються перед маленькими дітками, а хижак, що кидається на людей, їхніх немовлят оберігає. Це Майя запинає знавіснілі очі пеленою спочуття. Життя над усе, адже його форми потребували багатьох зусиль і терпіння, аби знищити їх одним уда-

ром лапи.

Коли ці форми сягають у світі Майї середнього віку, то стають самодостатніми, а відтак викликають вже не ніжність, а дух суперництва. Це боротьба за існування, в якій сильніший поборює слабшого. Любов може злагоднити цю боротьбу, та все-таки, головне – сила, хай то фізична, психічна, ментальна чи духовна. У будь-якій царині завжди перемагає сильніший. Спортивні змагання, що слугують для людей розвагою, – це лиш заміник іншої гри Майї, що полягає в щоденному суперництві.

Перш ніж ці форми занепадуть і змарніють, вони мусять виконати покладену на них Майєю місію: продовжувати свій вид. Усілякими каверзами й хитрощами Майя змушує з'являтися в матеріальному житті нові тіла, для чого послугується вже наявними тілами. Живущі ніколи б себе не відтворювали хоча б з природного егоїзму, якби не гра Майї – омана насолоди та ілюзія того, що людина сама приймає таке рішення.

Згодом відбувається занепад форм. Це кінцевий етап, який люди називають старістю. Усе старе не викликає прихильності і не спонукує до суперництва. Це висохлі й зношені елементи, які потребують заміни. Непогане завершення життя, без надмірного захоплення пишнотою форм. Сама душа просить, аби її звільнили від зношеної шкаралупи, щоб віднайти деінде легкість і чари, які не по силі обважнілому тілу. Майя сама енергійно прискорює цей процес чи-

мось подібним до безвілля та марення, а старі форми відродяться в глибині землі чи в тлінних останках. Ніщо не зникає, усе трансформується.

Життя і смерть – це дві сторони однієї монети і два моменти невинної гри, що повторює свої миті, витворюючи те, що люди називають циклами.

Вся Природа довкола нас грається: день і ніч, Сонце і Місяць, літо й зима, сон і пильнування, дитинство і старість... Якщо все обертається, якщо все вертається, якщо оголені дерева знову вкриваються навесні зеленим листям, якщо море після відпливу збурюється потужним припливом, то чому ми, люди, маємо уникнути цієї гри?

Немає ніякої випадковості. Є постійна гра Майї, яка через закон причинності зваблює нас і змушує виконувати свою волю. Жити і померти в невіданні, граючись з Майєю, чи жити й померти, знаючи правила гри, – ось питання еволюції.

Камені

У Майї багато ігор, які вона підкидає нам, доки ми не втрачаємо істинний сенс життя і вимушені повірити, що вартують лише форми.

Так ми ставимося до каменів. Донедавна, та, власне, й сьогодні, люди вважали їх безживними елементами і вбачали в них корисний об'єкт для різноманітного вжитку.

Камені, що слугують для будівництва осель і храмів, камені для брукування шляхів; камені, що мають ужитковий характер, та шліфовані камені, що правлять за оздобу для тіла, – вважають холодними й мертвими. Ми користуємося ними, начебто життя подарувало їх нам для наших найрізноманітніших потреб.

Тим не менш, камені живі. Якби ми здавали собі з того справу, то, можливо, ставилися б до них інакше. Майя приховала кам'яне ество під покривом інерції, утаївши тим самим чудовий закон опірності. Деякі тіла являють себе зростаючи і розпросторюючись, інші роблять це чинячи опір. Насправді обидва ці закони діють в усіх тілах, хоча й у різних пропорціях. Коли переважає закон зростання, ми бачимо рух, а коли закон опірності – непорушність.

Воля каменю полягає в спротиві. Вона утримує вкупі його молекули, щоб вони не відкололись і не розсипались. Маємо на увазі тверді камені. Що більший опір, то більша твердість.

Що більша твердість, то більша воля. Що більша воля, то більше життя.

Незважаючи на гру Майї та опону, за якою камені видаються нам мертвими, істину добачити легко.

Камені довкола нас зовсім не однакові, вони різної природи.

Вони бувають, як ми кажемо, м'якіші і твердіші, з меншою і більшою волею опірності. Є більш чи менш прозорі камені, з більшою чи меншою здатністю перепускати через себе світло. Деякі мають досконалішу внутрішню організацію, тож найорганізованіші розташовують свої клітини у такий математичний спосіб, що нас зачаровують їхні геометричні кристали, і ми називаємо їх коштовними каменями. Вони виникають на різних теренах. Одні формуються на, так би мовити, родючих землях, де висока і сприятлива енергія, інші – будь-де і будь-як. Навіть серед каменів є бастарди.

Існують камені, роковані на виконання закону циклів, тож вітер дробить їх, доки вони не розсипаються. Призначення інших полягає у покірливості рукам людей та увічненні їх у мистецьких витворах. Але і найбільший камінь у піраміді, і найчистіший пісок пустелі мають ту саму природу пасивної, але стійкої опірності.

Камені є учасниками гри Майї. Хоча б тому, що мають тіло. Таке тіло, як у тебе і як у мене, хоча й іншої будови. Твоє і моє тіло значною мірою має однакову субстанцію з каменем, який нині слугує нам як твердь і опертя. Але тимчасом як у

нас пробудилися інші принципи – психіка, розум, духовість, камінь являє тільки своє тіло; інші принципи дрімають. Вони очікують нових, прийдешніх часів, коли інерція поволі поступиться місцем рухові. Тоді камінь почне розвиватися, розпросторюватися, і для нього настане новий вимір у вічній ілюзії життя.

Кажуть, Сонце нагріває камені і розширює їх. Придивись і побачиш, що вони живі. Те саме Сонце, що дає життя нам, змінює і камені.

Кажуть, нічний холод стискує камені. Неправда. Вони живі, і стискаються, щоб витримати низьку температуру. Розширення і стиснення характеризують так само і роботу серця.

Камені теж мають серце. Ступаючи по них, торкаючись рукою їхньої поверхні, пам'ятай, що перед тобою жива істота, яка має безмежну незворушність опірності та вичікування.

Згадай давніх мудреців, котрі, знаючи про внутрішнє життя каменів та металів, добирали серед них найбільш придатні для виготовлення амулетів і талісманів. Згадай коштовні прикраси давніх королів і жерців, що слугували не просто оздобою, а виконували куди складнішу функцію нагромадження та віддачі енергії.

Саме тому, що камені чинять опір, вони мають здатність зберігати упродовж багатьох тисяч років внутрішню силу, одержану від матері-землі та батька-неба.

Гомони до каменів, грайся з ними. Вони навчать тебе прадавньої цілісності й сили. Вони розкажуть тобі про інші часи і про інші світи. Вони скажуть тобі тремкі слова, що продістануться до тебе між розколин. Своїми кам'яними пальцями, пальцями свого тіла, яке теж є матерією, поможни з каменями.

Рослини

Вони теж обдаровані життям і дивовижним началом розуму. Майя грається і з ними, оскільки має продовжити їхнє життя і примножити форми зеленого світу.

Як і камені, рослини є доньками землі і неба. У пошуках таїни землі коріння дістається углиб, а під дією небесних тіл виникає гілля, квіт і плоди.

В рослинах урівноважуються дві сили: сила опірності і сила розростання. Вони ростуть, відкриваючись до сонця, і водночас укорінюються в матінку-землю, чинячи тим справдешній опір. Завдяки своїй укоріненості вони опираються вітрам і буревіям. Взимку вони сплять, скинувши листя, а влітку листя захищає їх від палючого сонячного проміння. Але вони живуть, являють себе, переміщуються і тішаться власним існуванням, подібно до того, як те роблять у свій спосіб люди.

Рослини всі різні. Навіть у світі флори помітні значні відмінності, зумовлені еволюцією. Бувають рослини найпростіші – маленькі й непомітні, і рослини великі й могутні, немов дерева, що прагнуть уподібнитися до людей.

Чи придивлялися ви коли-небудь до котрогось дерева? Його стовбур нагадує наше тіло. Від цього стовбура відгалужуються такі собі ноги, що вгрузли в землю, і такі собі руки, що тягнуться до неба. Ноги – це корені. Ними не ходять,

але вони прагнуть укоренитися в свій світ вельми розумно. Сьогодні я бачила дерево, що росте серед скель, пробиваючись корінням між розколин і уникаючи твердіні каменя. Ці ноги-корені торують собі шлях, як і наші ноги, але це шлях стабільності, від якої залежить живлення, а від живлення – саме життя.

Гілки – це руки з зеленими пальцями. Деревя – рослини, які сягли вищого стану еволюції, – завжди перебувають у молитві. Вони моляться небу, зорям; славлять вітер, який їх пестить, і гомонять з пташками й комахами, які їх навідують. У дерев немає голови... Вони ще не можуть мислити, проте можуть відчувати. Попри омани Майї, що не день більшає людей, котрі знають, що дерева тріпотять і відчують нас. Краса якоїсь хатньої рослини великою мірою залежить від нашого догляду і ласкавого поводження.

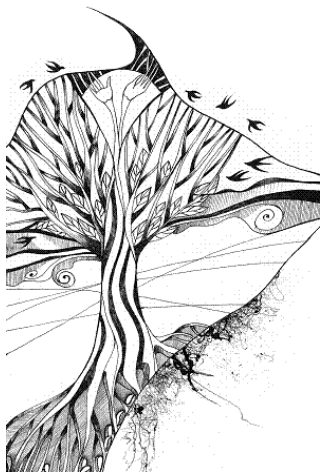
У рослин немає голови, але вони покійно прийняли від Бога розум. Квітка вбирається в різні барви, бо вміє дослухатися до голосу Майї і розуміє, що без цієї приваби не буде нових квітів. Квітка розчулює вітер і пташок, і вітер та пташки прилучаються до любовної гри між квітами. Пилок перелітає туди-сюди; так само – насіння, і повторюється одвічна гра життя, аби ніколи не зник з лиця землі зелений розмай.

Листочки живляться сонцем; вони обертаються горілиць до короля світил, а легеньми – донизу, аби не вдихати пил, що його здіймає вітер. Листя вміє жити і вміє вмирати. По-

жовтівши, воно падає на землю, граційно танцюючи, але завжди додержує мудрого добору, починаючи зі старих і нижчих гілок задля того, щоб молоді і вищі перетривали.

Квітка теж живиться сонцем, і повсякчас повертається до нього своїми пелюстками, щоб збагатитися цим небесним золотом. Потім, по завершенні свого циклу квітування, коли все в ній немов помирає, вона поступиться місцем плодові, що народиться із самопожертви квітки. А коли плід засохне і почне руйнуватися, з нової самопожертви виникне чергова насінина, яка, впавши в землю, пустить нові корені, нові стебла, нові молитовні рамена, а квіти і плоди стануть новими молитвами.

Рослини криють у собі величезні таємниці. Вони мають неймовірні чесноти, яких ми, люди, засліплені грою Майї, не годні поцінувати. Ми живимося рослинами, але надто мало знаємо їхні властивості. Одні рослини – лікувальні, інші – отруйні. Вони ані погані, ані добрі, вони просто мають свої властивості. Одні діють як снодійні, а інші пригнічують; одні плоди солодкі й смачні, інші – кислі й несмачні. Але кожна рослина для чогось слугує, кожна має свою функцію, яку сумлінно виконує, а ми навіть уявлення про те не маємо.

Давні мудреці вміли розмовляти з рослинами і перейняли від них багато чеснот та незвичайних властивостей. Так, вони були мудрецями, а ми – жертви ігор Майї. Так, вони готували дивовижні зела, а для нас існує лише марна самопожертва квітки в букеті.

Рослини не самотні створіння. Навпаки. Стільки різних істот живе в них і завдяки їм! Придивившись, ми побачимо сотні комах, що повзають у гіллі, аж до коріння, і, звісно, серед барвистих квітів та плодів... Дослухавшись, ми почуємо щебетання пташок, які ховаються в їхніх кронах. Та й чи можна уявити дерево без гнізда? Дереву – це оселя птахів, і коли заходить Сонце, розпочинається теркотіння пташок, які пурхають у пошуках прихистку на гілках...

Ми, люди, – коли нам дозволяє Майя, – теж прихильно ставимося до рослин. Ми живемо з ними, ми живимося ними, завітчуємо себе і напахчуємо ними свої оселі. Гуляємо серед них і шукаємо під ними затінку влітку, а восени – прихистку від дощу.

Існують навіть невидимі для нашого ока створіння, що, мов ті нематеріальні гномики, ховаються серед гілок, вдячні істоті дерева, що прихищає їх.

Чи помічали ви коли-небудь, яке тепле дерево? З дерева роблять колиску, і з дерева роблять труну... У дереві є щось від життя і щось від смерті, щось від руху і щось від супокою. Це відображення опірності та розпросторення рослин...

Зупинившись і провівши руками по своєму стільцю, своєму робочому столі, відчувши під своїми пальцями тепло дерева, пам'ятай, що то була жива істота, яка віддала свою силу та опірність, щоб і далі слугувати не тільки іграм Майї, а й іграм та потребам людей.

Тварини

Таки дивовижне це царство Природи, де первинність чуття спричинює у людей найрізноманітніші емоції до тварин. Їх бояться, їх люблять або виявляють до них байдужість, але рідко ними захоплюються, хоча для цього достатньо помітити те, як Майя зорганізувала цю осібну форму життя.

Розмірковуючи про тварин, ми додержуємо двох супротивних поглядів: або це небезпечні звірі, від котрих треба тікати чи спробувати їх вбити; або це нижчі (звісно, стосовно людей) істоти, котрих ми можемо упокорити і використовувати без докорів сумління. Десь між цими двома поставами – усі інші можливі варіанти. Тварин убивають вже не тільки з метою захисту від них, а з суто спортивного інтересу; полюють на них вже не для того, щоб прогудуватися, а задля задоволу стріляти в живу істоту. Тварин часто мордують бо-ягузи, котрим бракує сміливості помірятися силою з іншими, дужчими людьми.

То чи не означає це, що Природа пустила на цей світ тварин тільки для того, щоб вони наганяли на нас жах або, навпаки, служили нам? Може, Майя просто вправляється, аби дати людям економічний стимул?

Подивімось, чи за опоною ілюзії не приховується ще щось. Вважається, що тварини не наділені розумом і не можуть мислити. Власне, так воно і є, хоча ми й не знаємо, погано

це чи добре. Насправді, відсутність розуму тваринам більше на користь, ніж на шкоду.

Розум лише на заваді розвиткові природним інстинктам і чуттям тварин.

В інстинктовому плані для тварин головне їжа, самозбереження, відтворення свого виду, опікування упродовж певного часу своїм потомством та вміння гідно помирати, коли настає час.

Деякі тварини їдять донесхочу. Але не гоже їм дорікати, адже це такий собі інстинкт економії, що змушує їх припасати про «чорний день». Одні ховають харчі в печерах і криївках, інші – у власних шлунках або в спеціальних мішках за щокою. Людська прожерливість тваринам не властива. У них природний їстівний інстинкт, а не якесь збочення. Якщо тварини й убивають, щоб годуватися, то, принаймні, роблять це не для свого задоволю; їх спонукує необхідність.

Тварина нападає захищаючись, а не заради самої сутички. Вона захищає себе або своє дитинча, але, коли не вбачає в людині якоїсь небезпеки, рідко нападає на неї чи вбиває. Це інстинкт саме захисту, а не душогубний спорт.

Задля безпеки тварин Майя надала їм тисячу й один спосіб маскування, адаптації до барв довкілля. Таким чином вони виживають у середовищі своїх природних ворогів – інших тварин, а також вороже налаштованих людей. Хіба ви не бачили комах, які прибирають забарвлення листя? Або очі пугача, що їх вночі важко відрізнити від світляків? А хіба

вам не доводилося бачити, як непомітно шмигляють у лісових хащах смугасті тигри й дикі коти?

Майя допомагає всім, і, тим не менш, велика риба поїдає меншу. Скрізь у природі ми зустрічаємося з очевидною жорстокістю – ще однією ілюзорною грою існування. Перемагає сила. Але кожна тварина має щось для захисту від сильнішого напасника; кожна має свій спосіб оборони. Просто треба вміти користатися зі своїх можливостей.

Усі тварини – від найдрібніших комах до найбільш розвинених ссавців – мають основний інстинкт відтворення. Що ж до останніх, які найближчі до людської природи, то ми можемо ще раз упевнитися, що їм властивий інстинкт, але в жодному разі не хтивість. Тварини паруються і розмножуються в найсприятливішу для розвитку потомства пору року. У цей час вони шукають собі пару, і немає такої сили, яка б стала їм на заваді. Але по завершенні цього періоду тварини повертаються до звичного життя, бо у них немає потреби в насолоді від статевого акту заради самого акту, від парування без потомства.

Ми могли б навести безліч прикладів надзвичайного піклування тварин про своїх дитинчат. Але самиця піклується про своє дитинча, коли воно ще безпорадне. Ставши самостійним, воно вважається дорослим і «живе своїм життям», а мати повертається до свого. Тварини не знають власності, вони мають тільки чуття материнства та піклування, що має своє логічне завершення разом з завершенням при-

родного циклу подорослішання.

Усі тварини вміють помирати, і роблять це покійно й спокійно. Бувають, звісно, якісь ознаки суму, але не розпачу. Тварини не мислять і, можливо тому, не беруть під сумнів своє власне безсмертя. Вони приймають свої життєві цикли і проживають їх несвідомо. Вони «відчувають» життя, а не «продумують» його. Тому ми не помічаємо у них тієї депресії, від якої так потерпають люди.

У тварин існує два типи розуму. Перший належить до особистого інстинктивного розвитку і змушує доцільно діяти в кожний момент свого життя, що робить тварин «знавцями» у своїй царині зроду. І другий – немов запозичений, вищий, ніж зазвичай має цей вид. Це щось подібне до «групової душі», яка спонукує до вельми розумного поведження, що викликає подив навіть у людей.

Річ у тім, що гра Майї досконало зорганізована. Камені, у своєму світі непорушної матерії, мають певні ознаки руху, який колись станеться з ними; відтак вони стискаються і розширюються. Рослини, укорінені природою в землю, виказують під час цвітіння більшу чи меншу чутливість, залежно від того, як їх доглядають. І тварини, у своєму світі емоцій, мають ознаки розуму, що їм вготувало майбутнє. Так само і наділені розумом люди мають ознаки надраціональних етапів, які стануть можливими в часі постійної еволюції. Можна навести безліч прикладів вищого інтелекту тварин. Чимало вже сказано і написано про життя мурашок або бджіл. Ди-

вовижними виявились і дослідження польоту птахів, міграційного інстинкту, що провадить їх з одного краю планети в інший...

Тварини мають інтелект, щоб дати раду несподіваним ситуаціям, обійти перешкоди, загоїти рани, знайти дорогу додому, перебігати невідомими для себе шляхами. Вони мають якийсь внутрішній «радар» значно давнішого походження, ніж їхній світ здорових інстинктів і щирих емоцій. Цей радар є своєрідним архетипом розуму, практичного і необтяженого інтелекту, трохи відмінного від того, який нині використовуємо ми, люди. Це можна назвати «груповою душею» або «вищим розумом» тваринного світу.

Приділимо трохи уваги емоціям тварин, які відіграють у їхньому житті головну роль.

Тварини не однакові. Як і в людей, рослин та каменів, серед них є більш і менш еволюціоновані. Зазвичай ми вважаємо, що найбільш еволюціоновані ті тварини, яких ми маємо за домашніх. Вони живуть з людьми, додержують їхніх законів, шанують людей і люблять.

Але мова не про вірність приручених тварин. Звісно, ми не заперечуємо їхньої вірності. Адже, коли ми хочемо навести приклад вірності, то – який сором! – не можемо не згадати тварин...

Але, як на мене, тварини обожнюють людей, бо ті уособлюють для них Бога. Рослина – це бог для каменя, а тварина, до певної міри, – для рослини. Відтак, людина – це бог

тварин, це довершена істота, до котрої колись можна дорівнятися.

Домашня тварина любить своїх богів, а коли зустрічає «свого бога», свого владаря, то навіть слова «любов» замало. Це любов без застережень, без вимог, без досадування. Це просто любов...

Хіба ви не бачили, як ці тварини ходять хвостом за своїми владарями? Хіба ви не бачили, як вони захищають їх ціною власного життя? Хіба ви не бачили, як вони фетишують їхнє вбрання, їхні запахи, їхній голос, усе, що їм належить? Як вони нашорошують вуха на саме лиш слово господаря?

Незважаючи на те, що Майя грається з нами і нашими чуттями, незважаючи на те, що наш інтелект досі формується, ми маємо добру нагоду для того, щоб повчитись у тварин.

Нам досі багато чого бракує, щоб стати «людьми одомашненими», людьми еволюціонованими. Нам не так просто схилити чоло перед своїми богами, як то роблять тварини. І хоча ці боги і являють себе нам, ми їх не любимо і не коримося їм. Божі закони для нас є чистісінькими абстракціями, а святе писання – звичайнісінькою умовністю. Ми не знаємо справжньої святобливості і справжньої вірності. І якби нам довелося вибирати, чи жити, як усі живуть, чи покласти своє життя за богів, людський егоїзм, «пріоритет розуму» змусили б нас обрати перше.

У тенетах ілюзії ми не добачаємо істину. Якщо тварини щирі й природні у своїх інстинктах, у своїх емоціях та в своє-

му початковому інтелекті, то чому б нам не застановитися над їхньою святою любов'ю до Бога? Чом би й нам не керуватися подібним інстинктом, що непомилково шукає вищого? Може тоді, нарешті, розум для чогось придасться...

Людина

Людина – це істота, яка, можливо, найбільше заплуталася в тенетах Майї.

Причина в тому, що вона має, за законом еволюції, щось від каменя, щось від рослини, щось від тварини і щось, власне людське. Від каменів ми маємо тіло, матеріальна будова якого анітрохи не різниться від будови скель та землі. Від рослин маємо можливість життя і зростання. З тваринами у нас однаковий чуттєвий світ. Натомість розмисел властивий тільки людині, хоч їй і бракує досконалості тіла, життєздатності та емоційності. Розум людини ще молодий і досить немічний, бо дозволяє легко себе ошукати, потрапляючи в тенета ілюзії.

Таким чином, людина має свої переваги і, водночас, проблеми трьох світів, які передують їй на шляху еволюції. До цих трьох проблем долучається її власна проблема – ймовірність опинитися в пастці Майї. Людина ловиться в неї, як камені, як рослини, як тварини і як власне людина.

Але ця причетність до знаних нам життєвих світів не єдина причина того, що людина стає іграшкою ілюзії. Вирішальну роль тут відіграє непевність становища людини.

Уявімо собі людину, яка намагається видобутися на гору, і посеред шляху починає втрачати рівновагу. Їй все одно – чи підніматися далі, чи повернутися, бо що позаду, що по-

переду відстань однакова. Але їй тремтять ноги без твердого опертя, а рукам нема за що вхопитися. Ані стати, ані піднятися. Людина розіпнута в просторі – ногами на землі, а руками в небі – в облудній рівновазі міжпростор'я.

Їй простіше впасти, ніж піднятися...

Відтинок подоланого шляху можна порівняти із пройденою людиною еволюцією, з усіма її набутими досвідченнями світу каменів, рослин, тварин і самої людини. Відтинок, що його ще треба пройти, це завершення еволюції. Якщо пройдений шлях вважати матеріальним досвідченням, а подальший шлях – духовим, то стає зрозуміло, чому легше впасти, ніж піднятися... Для цієї серединної людини сила тяжіння матерії більша, ніж сила тяжіння духу.

Зі свого серединного місцезнаходження, але не рівноваги, людині ближчий матеріальний стан скелі, дерева чи звіра, ніж прекрасне майбуття одуховленої істоти. Хоча вона прагне еволюції, це вимагає від неї неабияких зусиль. Хоча вона прагне стати кращою, їй лячно відкинути все те, що досі було її життям. У своєму осліпі, спричиненому Майєю, вона хоче богувати, лишаючись людиною.

Це все одно, якби камінь захотів стати рослиною, не звільнившись від незрушної ваги свого тіла, або якби дерево захотіло стати твариною, не позбувшись свого коріння в землі.

Дати раду непевній рівновазі означає для людини жертвність з примусу. Щоб здолати решту шляху нагору і мати вільні руки, слід позбутися всього зайвого, бо в час сходження все заважає. Те, що спершу було патерицею, стало тягарем. Щоб бути людиною, не гоже поводитись ні як камінь, ні як рослина, ні як тварина. Усе це належить минулому, проте може прислужитись і в теперішньому, але не домінуючи в ньому... Щоб стати надлюдиною, треба перестати бути людиною. Щоб озватись на прадавній поклик душі, поклик, що лунає здалеку і спонукує нас зробити ще крок, слід відмови-

тися від так званої рівноваги хреста у просторі. Одне слово, треба наважитись, треба визначитись, треба вибрати.

Тому Майя грається з людьми – людьми, які одвічно вагаються. А для того, щоб грання було цікавіше, вона щораз побільшує відчуття непевності, а плетиво тенет неймовірної ілюзії видається останнім порятунком, хоча насправді це міцне павутиння.

Тому Майя грається з нашими чуттями і нашим недійшлим розумом, змушуючи нас бачити те, чого немає.

Чуття вводять нас в оману, і не тому, що вони неналежно функціонують, а тому, що ми надаємо їм більшого значення, ніж вони того вартують. Дотик, слух, зір, смак та нюх корисні для того, щоб оцінювати певні елементи нашого довколишнього світу і усвідомлювати їх. Але коли до простого пересилання усвідомлених чуттів ми додаємо емоції – прихильність чи відразу, або вдаємося до надмірного раціоналізування, то чуття спотворюються, а образ, що добувається до нашого розуму, не відповідає реальності. Це ще одна ілюзія, до якої активно прилучилася Майя. Ми бачимо вже не якийсь певний колір, а те, що нам подобається або ні; ми чуємо не просто звук, а намагаємося визначити його тривалість...

Хто ж бо так розладнав функцію чуттів? Емоції та розум. Або ще простіше: розум, яким ми, люди, послуговуємося і який важко назвати ясным, розум, упокорений егоїстичними емоціями. Недарма давні мудреці казали, що «розум – це пан над чуттями». Своєю «вищістю» він претендує на па-

нування над усім, що може осягти у вітальному плані. Але це розум хисткої рівноваги, розум, який досі не забув свого тваринного етапу розвитку, унаслідок якого він підвладний пристрастям. Це розум, який ледь-ледь добачає свою вищу майбутність. Він панує, як егоїст. Мавши пана, яким є наше Я, і догоджаючи нам своїм егоїзмом, насправді він слугує виключно Майї.

Пасткам, в які може втрапити людина, нема ліку. І що більше чуття і розум викривлюють наше бачення, то більш небезпечними стають пастки. Наше тіло вже не таке просте, як кам'яна брила. Воно має значно вищі за свої можливості потреби. Але ці тіла наснажуються пристрасстю, а виснажившись, передчасно гинуть. Людина не просто їсть, спить, п'є чи кохається, «як тварина», а куди гірше.

Ми живемо в постійній перенапрузі, а з огляду на свою неспроможність бути такими ж щасливими, як рослини, метушимися, задихаємося, потіємо, шарпаємося, не дбаючи про своє здоров'я, яке оплакуємо, лише коли його втрачаємо.

Що ж до емоцій, то вони мають над нами таку владу, що затуманюють нам голову. Посилюючись і примножуючись, заволодіваючи тілом і обертаючись пристрасстями, вони спотворюють єство людини. Вона не годна мислити, розмірковувати, аналізувати, зважувати і приймати рішення. Пристрасть вимагає всього, і так само руйнує все, навспак використовуючи наші сили. Розум вважає, що він мислить, але інерція матеріального світу, яка його захопила, робить його

обважнілим і безвільним. Розум втрачає властивість мислити. Він піддається громадській думці, сфальшованим ідеям, моді, доки зовсім не зупиняється в розвитку. Він стає старим, заржавілим годинником з нерухомими стрілками, і, тим не менш, завжди якась наївна, збита з пантелику людина запевнятиме, що це годинник. Але навіщо нам годинник, який не показує час? І навіщо нам розум, який втратив звичайну здатність спостерігати, порівнювати, пізнавати, розрізняти?

Десь на дні цієї людини, яка потрапила в пастку інерції, глухо скімлить слабке створіння, навіть слабше за молодий розум – марнославний і гордий своєю всевладністю. Це іскра духу, яка прагне бути почутою... Це дещо прадавнє, що намагається скинути опону Майї із засланих очей... Це іскра духу, що жевріє, але криє в собі приховані потенції для розвитку і справжнього могуття. Це ледь чутний звук, що обернеться ревищем буревію. «Це струмочок, що провіщає потік...» Це людина.

Природа

Для людини немає нічого природнішого, ніж сама Природа. Але не в філософському сенсі цілковитої відповідності упорядкованому плану еволюції та вищому закону. В розумінні людини природа створена для неї. Все існує суто для добра людини або для того, щоб вона мала з того користь.

Усі нижчі стосовно людини світи, з котрими ми співіснуємо в межах самої Природи, – у владі людини. З каменями можна робити що завгодно; рослини добрі в їжу або для виготовлення речей, а тварини, ясна річ, теж для їжі або для різних робіт. Земля існує для того, щоб проростало загорнуте в неї насіння, або для того, щоб обдаровувати нас прихованими в її надрах багатствами. Мені навіть доводилося чути, що зорі на небі слугують з Божої ласки людям, які подорожують вночі. Якщо це звичайний поетичний образ, то це прекрасно. Але якщо це утилітаризм, чого я дуже побоююсь, то виходить, що зорі призначені для того, щоб світити, бо ЛЮДИНА – вінець творіння – недобачає вночі...

Міркуючи так, ми потрапляємо в тенета Майї і, не вміючи читати у відкритій книзі Природи, обриваємо її внутрішнє листя та її покрив без найменшого жалю, а нині і без будь-якої користі.

Природа – це сцена, на якій ми можемо втілити наші власні сьогоденні досвідчення. У цьому світі живуть, відчують

і являють себе не тільки люди, а й камені, рослини, тварини, зорі... Людина – ще одна з багатьох сходинок, що утворюють велику драбину еволюції. І хто знає, чи не існують у Природі ще якісь, вищі за людину, істоти, яких ми не годні побачити? Якщо ми бачимо так багато, то чом би нам не бачити і все те, що вище за нас?

Але матерія прибирає незліченних форм. Деякі з них конкретні й видимі, інші непомітні для нашого ока. Коли на небі яскраво світить сонце, засліплюючи нас, ми не заперечуємо існування зір. А коли на землю опускається лагідна ніч і на небі спалахують зорі, хіба ми заперечуємо існування барв? Часом одні речі видно, а інші ні. Часом одні речі являють себе, а інші ні. Але всі вони існують. Залежить від часу і від нашої здатності бачити, від розуміння і навіть від еволюції.

Мало бачити, щоб розуміти. Брак розуміння і мудрості неабияк позначається на баченні. Для того, кому життя є питанням матеріального існування, Природа німа. Для того, хто почав внутрішньо пробуджуватися, Природа, як ми вже зазначали, є відкритою книгою, що містить в собі неосяжність знання. Якщо байдуже дивитися на листок дерева, він нічого не скаже. Але якщо придивитися до нього пильно, нам увиразниться сила-силенна доцільних деталей форми життя цього листка. Колір, форма, розмір, прожилки, спосіб вбирання повітря й сонця – усе це життєві покази розуму, який керує цією вітальністю.

Таким чином, цілком можливо, що засліплені Майею лю-

ди не добачають вищих за нашу форм життя, бо ми дивимося на Природу з байдужістю невігласа. Варто лиш струсити з себе важкий сон, щоб зрозуміти.

Подібно до того, як у камені міститься майбутній рух дерева; подібно до того, як у рослині дихає майбутня чуттєвість тварини; подібно до того, як у тварині закладений майбутній розум людини, так і в людині присутня майбутня духовна мудрість надлюдини. Варто лиш струсити з себе важкий сон, і майбутнє завібрує в нас. Варто лиш розплющити очі, і ми побачимо, що людина, обтяжена багатьма вадами, не може бути останньою і довершеною моделлю Природи. Варто лиш захотіти, і ми помітимо в собі ознаки майбутнього. Це майбутнє вже може бути втілене в якомусь вимірі, в якомусь ключі нашої власної Природи, яку ми на часі не знаємо.

Небо і земля – це сцени Природи з нескінченними формами явленого життя. Вони беруть від неба космічну силу зоряної містерії – містерії майбутнього. На землі вони сягають корінням в іншу, давнішу містерію матерії. Усі форми життя, згідно з Платоном, мають в собі трохи від того і трохи від того, трохи від матерії і трохи від духу, а ми переживаємо драму досягнення достеменної рівноваги між ними.

Усі форми життя, як і ми, люди, мають матір і батька. Мати – це горизонтальна земля, щедра і життєдайна, яка прихищає нас і жертовно й мовчазно задовольняє наші потреби. Батько – це вертикальне небо, що кличе нас вгору, змушуючи підводити очі. Він не прихищає, він вимагає від нас само-

пожертви, не попускає, а обіцяє благотворні випроби. «Через терни до зірок...»

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.